

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

תשע"ז - 2017

נצרות ונוצרים במזה"ת ובאפריקה

ד"ר. לאונרדו כהן

סמינר שנתי, 4 נק"ז, 192-1-87 / 192-1-77

שעת קבלה בסמסטר א: ימי שני 17:00-18:00

הסמינר עוסק בסיפור הייחודי של הנוצרים במזרח התיכון ושל הכנסיות שמייצגות אותם. הכנסיות המזרחיות באתיופיה, ארמניה, סוריה, הודו וארמניה, פרחו כבר מראשית ההיסטוריה הנוצרית ומוקדם מאוד התפלגו מהנצרות הקתולית. הסמינר המוצע יעסוק בהיסטוריה של אותם מאמינים ומוסדותיהם. אותן כנסיות, ברובן הגדול, התפתחו תחת שליטה של דתות האחרות והתפתחו בתנאים שונים מאוד מאלה של הנצרות המערבית. בסמינר יעסיק אותנו השאלה של הקשר שבין הקהילות הנוצריות האלה והסביבה הלא נוצרית, כמו גם הקשר שבין מיסיונרים קתולים ונוצרים אורתודוקסים מראשית העת החדשה ועד המאה ה-20.

חובת הקורס: כתיבת עבודה סמינריונית 80% מהציון. השתתפות פעילה 20% מהציון.

1 ההיסטוריה הכנסייתית ונצרות המזרח.

Sebastian Brock, "Christians in the Sasanian Empire: A Case of Divided Loyalties," in Brock, *Syriac Perspectives on Late Antiquity*. London, 1984, 1-19.

2 אפסוס וקאלקדון: מקורות הפילוג בין הנצרות המזרחית והמערב.

Paul Valliere, *Conciliarism. A History of Decision-Making in the Church*, Cambridge, 2011, 49-104.

3 נסטוריאניזם במאות הראשונות אחרי הפילוג

Sebastian Brock, "The Christology of the Church of the East in the Synods of the Fifth to the Early Seventh Centuries," in G. D. Dragas (ed.), *Aksum/Thyateira*, London, 1985, 125-142.

4. הכנסיות הסוריות דוחה את החלטות ועידת קאלקדון.

Andrew Louth, "Why the Syrians Rejected the Council of Chalcedon?" in Richard Price and Mary Whitby (eds.), *Chalcedon in Context. Church Councils 400-700* (Liverpool, 2009), 107-116.

5. הכנסייה הקופטית המצרית וועידת קאלקדון.

C. Wifred Griggs, *Early Egyptian Christianity*, Leiden, 1990, 171-228.

W.H. Frend: "Chalcedon, Council of," in *The Coptic Encyclopedia*, ed. Aziz Atiya, vol. 2, New York, 1991, 512-515.

6. הכנסייה הארמנית

Karekin Sarkissian, *The Council of Chalcedon and the Armenian Church*, London, 1962.

7. התפתחות מוסד הנזירות: סוריה ופרס

Arthur Vööbus, *History of Asceticism in the Christian Orient*, Lovaina, 1958-1960.

8. התפתחות מוסד הנזירות: מצרים.

Otto F. A. Meinardus, *Monks and Monasteries of the Egyptian Deserts*, Cairo, 1961.

9. התנצרותה של ממלכת אקסום (אתיופיה).

Steven Kaplan, "Ezana's Conversion Reconsidered," *Journal of Religion in Africa*, 13 (1982) 101-109.

Stuart Munro-Hay, "Saintly Shadows," in Alessandro Bausi (ed.), *Languages and Cultures of Eastern Christianity: Ethiopian*, Routledge, 2012, 137-168.

10. תפיסות נוצריות על צמיחת האסלאם

Sebastian Brock, "Syriac Views on Emergent Islam," in Brock, *Syriac Perspectives on Late Antiquity*. London, 1984, 9-21.

Robert Henry Charles, *The Chronicle of John, Bishop of Nikiu*, tr. From Zotenberg's Ethiopic text, London – Oxford, 1916.

Walter Emil Kaegi, "Egypt on the Eve of the Muslim Conquest," in Carl F. Petry (ed.), *The Cambridge History of Egypt*, vol. 1, Cambridge, 1998, 34-61.

11. נוצרים והחקיקה המוסלמית

Edmund Strauss, "The Social Isolation of Ahl adh-Dhimma," in O. Komlos (ed.), *Etudes Orientales a la memoire de P. Hirschler*, Budapest, 1950, 73-94.

12. אתיופיה והאסלאם

Enrico Cerulli, "Ethiopia's Relations with the Muslim World," in M. Elfasi (ed.), *General History of Africa*, vol. 3, Berkeley, 1988, 575-585.

13. שושלת שלמה המוקדמת באתיופיה: מדינה, כנסייה ותרבות

Tadesse Tamrat, *Curch and State in Ethiopia 1270-1528*, Oxford, 1972.

14. ספרות נוצרית במזרח

Getatchew Haile, "Highlighting Ethiopian Traditional Literature," in Tadesse Adera (ed.), *Silence is not Golden, A Critical Anthology of Ethiopian Literature*, Red Sea Press, 1995,

Karekin Sarkissian, *An Introduction to Armenian Christian Literature*, London, 1960.

Samir Khalil Samir, "Christian Arabic Literature in the 'Abbasid Period," in M. J. L. Young et al. (eds.), *Religion, Learning and Science in the 'Abbasid Period*, Cambridge, 1990, 446-460 and 545-546.

15. נוסעים מערבים והנצרות המזרחית בימי הביניים.

Francis M. Rogers, *The Quest for Eastern Christians: Travels and Rumors in the Age of Discovery*, Minnesota, 1962, 3-46.

16. ועידת פירנצה: ניסיון ראשון להשלמה בין הצרות המזרחית למערב.

Joseph Gill, *The Council of Florence*, Cambridge, 1959, 305-348.

Alastair Hamilton, *The Copts and the West 1439-1822: The European Discovery of the Egyptian Church*, Oxford: 2006, 49-57.

17. הרפורמציה הקתולית והשאיפה לאיחוד עם כנסיות המזרח.

Guy Bedouelle, *The Reform of Catholicism, 1480-1620*, tr. James K. Farge Toronto, 2008, 110-133.

Andreu Martínez d'Alòs-Moner, *Envoys of a Human God. The Jesuit Mission to Christian Ethiopia, 1557-1632*, Leiden and Boston, 2015, 51-79.

18. ניסיונות איחוד עם הכנסייה הסורית-מלבאר בהודו.

J. Vellian, *The Malabar Church. Symposium in Honor of Rev. Placid Ponipara*, Roma, 1970.

19. הכנסיות האוניטיות

C. Frazee, "The Formation of the Armenian Catholic Community in the Ottoman Empire," *Eastern Churches Review*, 7 (1975) 149-163.

20. יחסי מוסלמים-נוצרים בתקופה העות'מאנית.

Moshe Ma'oz, *Ottoman Reform in Syria and Palestine 1840-1861*, Oxford, 1968.

21. מיסיונרים במצרים ובאתיופיה במאות 19-20.

Donald Cummeay, *Priests and Politicians, Protestant & Catholic Missionaries in Orthodox Ethiopia (1830-1868)*, Oxford, 1972.

B. L. Carter, "On Spreading the Gospel to Egyptians Sitting in Darkness: the Political Problem of Missionaries in Egypt in the 1930s," *Middle Eastern Studies*, 20, 4 (1984) 18-36.

22. כנסייה ומדינה באתיופיה במאה ה-20.

Haile Mariam Larebo, "The Ethiopian Orthodox Church and Politics in the Twentieth Century," *Northeast African Studies*, 9, 3 (1987) 1-17; 10, 1 (1988) 1-23.

23. הכנסייה הקופטית במצרים במאה ה-20.

Christiaan van Nispen tot Sevenaer, "Changes in Relations between Copts and Muslims (1952-1994) in the Light of the Historical Experience," in Nelly van Dorn-Harder and Karl Vogt (eds.), *Between Desert and City: the Coptic Orthodox Church Today*, Oslo, 2004, 22-34.

24. הבוצרים סורים בסוריה.

E. Hambye, "Syria and the Syrian Christians," *Eastern Churches Quarterly*, 16 (1964) 330-337.

25. סיכום.